

**Oświadczenie złożone
przez senatora Macieja Grubskiego
oraz senatora Jana Olecha
na 20. posiedzeniu Senatu
w dniu 30 października 2008 r.**

Oświadczenie skierowane do minister nauki i szkolnictwa wyższego Barbary Kudryckiej

Szanowna Pani Minister!

Mamy przyjemność przedstawić Pani Minister propozycję utworzenia w Łodzi międzywydziałowego ośrodka badań nad regionem łódzkim. Pomysł ten zrodził się w gronie naukowców Uniwersytetu Łódzkiego. Doskonale wpisuje się w strategię rozwoju miasta i regionu, stanowiąc jednocześnie wspólne przedsięwzięcie uczelni i parlamentarzystów łódzkich. Warto podkreślić, że inicjatywa ta wychodzi naprzeciw rosnącemu zainteresowaniu historią "małej ojczyzny" wśród wielu mieszkańców Łodzi.

Łódź jest modelowym przykładem miasta wielokulturowego i wielonarodowościowego, którego dynamiczny rozwój rozpoczął się u zarania XIX wieku, co stanowi pewną odmiennność w stosunku do innych miast tego rodzaju (Gdańsk, Wrocław). Specyfika Łodzi przejawia się w wielu elementach. Warta podkreślenia jest niespotykana na innych obszarach kraju mozaika narodowościowa (Polacy, Niemcy, Żydzi, a także Rosjanie), doskonały stan zachowania źródeł, stałe interakcje między polityką a gospodarką, a przy tym ich zmienny kierunek, a także to, że był to region przodujący gospodarczo w okresie zaborów i w II Rzeczypospolitej; obok Śląska był to największy obszar przemysłowy Polski w II połowie XIX wieku i I połowie XX wieku. Inne takie elementy to dominacja przemysłu lekkiego - koła zamachowego rozwoju w XIX wieku, specyfika stosunków narodowościowych podczas II wojny światowej, getto łódzkie, polityka wobec Polaków, "przebudowa" struktury narodowościowo-społecznej, utopijne plany dotyczące "niemieckiego Warthegau", Łódź - "druga stolica Polski" 1945-1946/1948, region zaniedbany w PRL (przemysł lekki, "obszar już przemysłowy").

Dzieje Łodzi stały się przedmiotem licznych prac naukowych, z których pierwsze powstały jeszcze przed I wojną światową. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę wybiórczość podejmowanych w okresie komunistycznym zagadnień badawczych oraz wpływ wymogów politycznych na powstającą wówczas produkcję naukową, historia Łodzi i regionu łódzkiego stanowi ogromne i nadal niezagospodarowane pole badawcze.

Ośrodek miałby charakter międzywydziałowego centrum, skupiającego naukowców UŁ zajmujących się Łodzią i regionem, ściśle współpracującego z Archiwum Państwowym w Łodzi, Biurem Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej oraz Miejską Biblioteką Publiczną im. marszałka Józefa Piłsudskiego.

Doskonały stan zachowania źródeł archiwalnych oraz specyfika regionu pozwalają na prowadzenie badań z zakresu historii, kulturoznawstwa, filologii, geografii, ekonomii czy socjologii. Istotnym warunkiem prowadzonych badań ma stać się ich komplementarność. Poważnym uchybieniem dotychczasowych prac z zakresu problematyki mniejszości narodowych jest, niestety, brak badań porównawczych i oderwanie od kontekstu historycznego, czego efektem jest tworzenie fałszywego obrazu poszczególnych grup narodowościowych. Ośrodek stałby się jednocześnie centrum informacji archiwalnej i bibliograficznej. Powstałe prace naukowe ukazywałyby się w periodyku. Prowadzone w ramach ośrodka studia licencjackie, magisterskie i podyplomowe mogą kształcić następujące umiejętności zawodowe: orientacja w historii regionu od czasów średniowiecznych do chwili obecnej; znajomość dziedzictwa kulturowego regionu; znajomość stanu, rozmieszczenia i przydatności badawczej zasobu archiwalnego i bibliotecznego dotyczącego regionu; prowadzenie samodzielnych poszukiwań źródłowych z zakresu historii regionu i żyjących w nim narodowości; przygotowanie publikacji

popularnonaukowych z podanego wcześniej zakresu; pełnienie funkcji przewodnika po regionie, także dla grup czy osób spoza Polski, na przykład Niemców, Żydów; pomoc dla potomków danych mieszkańców, poszukujących swych korzeni; przygotowanie wniosków o granty z zakresu dziedzictwa kulturowego; umiejętność posługiwania się językami niemieckim i angielskim na poziomie zaawansowanym, a także znajomość rosyjskiego, jidysz i hebrajskiego na poziomie pozwalającym na korzystanie ze źródeł i literatury.

Potencjalnymi miejscami zatrudnienia absolwentów tego kierunku będą urzędy miast i gmin, regionalne instytucje kulturalne, przedsiębiorstwa turystyczne. Absolwenci będą również przygotowani do prowadzenia własnych przedsiębiorstw turystycznych czy genealogicznych - podróże "śladami przodków" itp.

Szanowna Pani Minister, przedstawiona propozycja utworzenia międzywydziałowego ośrodka badań nad regionem łódzkim jest niezwykle istotna dla mieszkańców Łodzi, zwłaszcza tych najmłodszych, którzy dopiero będą poznawać historię swojego miasta. Powstanie ośrodka ma służyć rozwojowi i upowszechnianiu wiedzy na temat historii regionu, ma dać komplementarny jego obraz oraz przyczynić się do jego promocji. Poparcie tej inicjatywy jest niezwykle ważne z naukowego punktu widzenia, dlatego liczymy, że Pani Minister poprze propozycję utworzenia przedmiotowego ośrodka badań.

*Z poważaniem
Maciej Grubski
Jan Olech*